

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

เรื่อง

คติอุดมนิทานไทย

ผู้สอน ครุณิสาชล รุ่งเนย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คติอุดม

นิทานไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความเป็นมา ประเภทและองค์ประกอบของนิทานชาดก
๒. สรุปรูปร่างเนื้อหาของนิทานชาดกได้

นิทานชาดก

เรื่อง

นกหัวดื้อ

สกุณาชาดก ชาดก
ว่าด้วยการเป็นคนดื้อ

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

สกุณชาดก ว่าด้วยการเป็นคนดีว่ายากสอนยาก

เผยแพร่โดย : สื่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนา BMC

เผยแพร่วันที่ 20 มีนาคม 2558

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=yls7_3cXc2o

นิทานชาดก

นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่ม
ศึกษาใบความรู้ เรื่อง นิทานชาดก

นิทานชาดก

นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มออกมาสรุปให้เพื่อนฟังเกี่ยวกับ

- ความเป็นมา
- ประเภท
- องค์ประกอบ

ยกตัวอย่างนิทานชาดก

นิทานชาดก

ชาดก เป็นเรื่องที่มีมาก่อนพุทธกาล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระโพธิสัตว์ หรือ เป็นชีวประวัติในชาติก่อนของพระพุทธเจ้า คือ สมัยที่พระองค์เป็นพระโพธิสัตว์บำเพ็ญบารมีเพื่อตรัสรู้นั่นเอง

นิทานชาดก

ชาดก เป็นเรื่องเล่าคล้ายนิทาน บางครั้งจึงเรียกว่า นิทานชาดก แต่มีความหมายแตกต่างจากนิทานที่ เล่ากันทั่วไป คือ ชาดกเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง แต่นิทาน เป็นเรื่องที่แต่งขึ้น

นิทานชาดก

ชาดกที่ทรงเล่านั้นมีนับพันเรื่อง หมายถึง **พระองค์ได้**
เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์นับพันชาติ โดยทรงเกิดเป็นมนุษย์
บ้าง เป็นสัตว์บ้าง **แต่ที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ ๑๐ ชาติสุดท้ายที่**
เรียกว่า ทศชาติชาดก และชาติสุดท้ายที่สุดที่ทรงเกิดเป็น
พระเวสสันดร จึงเรียกเรื่องพระเวสสันดรนี้ว่า **เวสสันดรชาดก**

ประเภทของชาดก

ชาดกมี ๒ ประเภท คือ

๑. นิบาตชาดก เป็นชาดกในพระไตรปิฎก
๒. ปัญญาสชาติชาดก เป็นชาดกที่แต่งขึ้นจากนิทานพื้นเมืองไม่มีในพระไตรปิฎก

องค์ประกอบของชาดก

องค์ประกอบของชาดก

ชาดกทุกเรื่องจะมีองค์ประกอบ ๓ ประเภท คือ

๑. **ปรารภเรื่อง** คือ บทนำเรื่องหรือ อุบัติเหตุ จะกล่าวถึง
มูลเหตุหรือที่มาของชาดกเรื่องนั้น เช่น มหาเวสสันดรชาดก

องค์ประกอบของชาดก

๒. **อดีตนิทาน** หรือ ชาดก หมายถึงเรื่องราวนิทานที่พระพุทธองค์ตรัสเล่า
๓. **ประชุมชาดก** ประมวลชาดก เป็นเนื้อความสุดท้ายของชาดกกล่าวถึงบุคคลในชาดก คือผู้ใดที่กลับชาติเป็นใครบ้างในปัจจุบัน

นิทานชาดก

ทศบารมี

คือ บารมีที่พระโพธิสัตว์ได้ทรงบำเพ็ญ ๑๐ ประการในชาติต่าง ๆ ได้แก่

๑. พระเตมีย์	บำเพ็ญ	เนกขัมมะบารมี
๒. พระมหาชนก	บำเพ็ญ	วิริยะบารมี
๓. พระสุวรรณสาม	บำเพ็ญ	เมตตาบารมี
๔. พระเนมิราช	บำเพ็ญ	อธิษฐานบารมี

นิทานชาดก

๕. พระมโหสถ	บำเพ็ญ	ปัญญาบารมี
๖. พระภูริทัต	บำเพ็ญ	ศีลบารมี
๗. พระจันทกุมาร	บำเพ็ญ	ขันติบารมี
๘. พระนารทะ	บำเพ็ญ	อุเบกขาบารมี
๙. พระวิฑูร	บำเพ็ญ	สัจจะบารมี
๑๐. พระเวสสันดร	บำเพ็ญ	ทานบารมี

นิทานชาดก

นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม
เพื่อทำรายงาน เรื่อง นิทานชาดก

สรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป
ความรู้เกี่ยวกับนิทานชาดก
บันทึกลงในสมุด

